

POIANA UZULUI, UN SAT DISPĂRUT DE PE HARTA JUDEȚULUI BACĂU

IULIA VĂCĂRAȘU

Satul Poiana Uzului a luat ființă acum un secol și a existat pe harta județului Bacău până în septembrie 1969.

Regiunea unde se află satul a fost mult studiată din punct de vedere geologic, datorită resurselor naturale pe care le are și datorită efectuării unor construcții hidrotehnice de mare importanță. Geografic însă, studiile speciale sînt foarte puține (5, 4, 12).

Comunicarea de față urmărește să prezinte această localitate consemnînd, ceea ce a fost specific în existența ei și mai ales modificările aduse în peisajul geografic, în ultimul timp, prin crearea acumulării Poiana Uzului.

Așezarea geografică — satul Poiana Uzului a fost așezat în valea Uzului la cca. 10 km. de comuna Dărmănești căreia îi aparține. El ocupa un mic bazinet de facies petrografic creat pe seama complexului litologic al șisturilor negre, situat în partea vestică a flișului marginal. Această depresiune cu altitudinea absolută de 450 m este dominată de jur împrejur de înălțimi ce variază între 1000-1200 m, ce aparțin faciesului de Tarcău. Regiunea are un caracter tipic montan (relief cu energie mare, temperatură medie anuală de 8 grade, precipitații în jur de 700 mm, soluri brune de pădure cu diferite grade de podzolire, vegetație reprezentată prin păduri amestecate de fag și molid).

Un factor important în așezarea acestei localități l-a reprezentat Valea Uzului. Această vale din cele mai vechi timpuri a constituit o arteră de legătură cu Transilvania, folosită mai puțin în vremuri de pace, dar foarte intens în timpul unor războaie.

Considerații istorico-geografice.

Regiunea a intrat de timpuriu în folosința omului. Cercetările arheologice fiind extrem de puține, nu ne permit să facem precizări, dar trecătoarea Uzului a avut funcții economice și istorice similare cu trecătoarea Oituzului. Dacă prin trecătoarea Oituz, care este în imediata apropiere, au existat mișcări umane așa de mari în perioada feudală, reprezentate prin migrația unor popoare (goți, slavi, avari, cumani, tătari) și mișcarea

unor formații armate în ambele sensuri, atunci trecătoarea Uzului nu poate rămâne complet în afara acestor evenimente.

Din punct de vedere economic între aceste două trecători erau strânse legături (vama de la Oituz avea sucursală alături de vama de la Comănești și vama de la Uz). Deci în legătura cu Transilvania un rol important îl avea și Valea Uzului. Anumite toponime asupra unor ape și locuri din această regiune, ne demonstrează că ne aflăm la contactul unor populații din Moldova și Transilvania, care au comunicat strâns între ele.

În timpuri mai apropiate, respectiv în timpul celor două războaie mondiale, trecătoarea a fost folosită foarte intens pentru mișcarea trupelor armate, fapt ce a avut un efect dezastruos pentru așezarea Poiana Uzului. Acest sat a fost distrus de două ori în mai puțin de 30 de ani. Populația însă revine mereu la aceiași vatră. Anumite condiții economice existente aici, legate de prezența unor resurse naturale au constituit adevărate forțe de atracție pentru populația din jur.

Apariția localității Poiana Uzului, vie încă în memoria localnicilor în vîrstă, a fost legată pe deoparte de resursele naturale existente aici (pășuni, păduri), iar pe de altă parte de poziția acestor locuri la granița cu Transilvania. Din datele culese de la localnici și din arhiva comunei Dărmănești, din care a făcut parte satul Poiana Uzului, reiese că acest sat nu este satul despre care se vorbește în Marile dicționar geografic — și care în 1891 avea 127 de locuitori. Aceasta este localitatea Valea Uzului, care se află chiar la fosta graniță cu Transilvania și care aparține comunei Sîn Martin.

Localitatea Poiana Uzului este mult mai nouă și locuită de populație de proveniență din depresiunea Dărmăneștilor. În tot acest sat nu au existat decît două familii de ardeleni, veniți din depresiunea Casonului.

Referitor la apariția așezării — prin 1850 pe locul fostei vetre a satului Poiana Uzului era o zonă de pășunat ce aparținea boierului Barbu Știrbey. Această pășune fiind foarte aproape de fosta graniță ce trece pe pe aici, nu putea fi folosită datorită unor persoane ce treceau adesea și furau vitele. Cînd moșia a trecut sub administrația lui Gheorghe Știrbey (nepotul lui Barbu Știrbey) acesta pentru a evita cele întîmplate mai înainte, a hotărît să stabilească cîteva familii în această poiană, făcînd-o astfel rentabilă pentru moșia sa. Astfel, au apărut primele 3 odăi din zona fostului sat, lîngă pîrîul Groazei. În jurul anului 1900 localitatea număra 20 case (odăi), iar locuitorii acestei mici așezări se ocupau în special cu exploatarea lemnului și mai puțin cu păstoritul. Astfel, la această dată mica localitate avea un ferăstrău de apă pentru tăiatul buștenilor și antrena în această activitate nu numai pe localnici ci și anumiți muncitori forestieri ce veneau de la Dărmănești, Dofteana, Comănești și chiar Tg. Ocna. Pădurea s-a dovedit mai rentabilă din punct de vedere economic decît pășunea, satul trecînd foarte repede de la o economie pastorală la o economie predominant forestieră. Pînă în anul 1903, aici nu s-a făcut nici o dotare edilitară. Abia începînd cu acest an se organizează rețeaua de drumuri, se înființează o școală și se construiește o bisericuță din lemn.

Așezarea se dezvoltă ajungând să se creieze un sat de tip răsfirat de-a lungul Uzului.

În primul război mondial satul Poiana Uzului a fost complet distrus. Populația s-a retras din fața nemților ce treceau prin defileul Uzului, iar aceștia în retragerea lor au bombardat satul nerămînd nici măcar o singură casă nedistrusă. După război populația revine aproape integral. Prezența materialului de construcție din abundență a permis refacerea rapidă a gospodăriilor distruse și a altor dotări de care avea nevoie satul.

După primul război mondial, satul cunoaște o perioadă de prosperitate. Apariția în imediata apropiere (Sălătruc) a unei fabrici de oțet, a unor ferăstraie de cherestea, a unei uzine electrice acționată de apă, impulsionează dezvoltarea acestei localități. Satul se extinde spre Sălătruc, apare cătunul numit Pivniceri, iar în 1935 ajunge la 120 case (aproximativ 600 locuitori).

Perioada aceasta de dezvoltare este întreruptă de cel al doilea război mondial, cînd pe Valea Uzului se retrag o mare parte din trupele germane, populația fiind nevoită să se refugieze. La întoarcere au găsit o mare parte din sat distrus. Așa se face că făcînd o anchetă printre locuitori în vara anului 1968, am constatat că majoritatea caselor erau construite după 1944.

Caracterizarea economică a așezării în preajma strămutării ei și modificările apărute în peisajul geografic prin crearea acumulării Poiana Uzului. După cel de al doilea război mondial, satul Poiana Uzului se dezvoltă strîns legat de comuna Dărmănești. Fiind așezat la o distanță de cca. 12 km de aceasta, deși Dărmăneștiul se dezvoltă foarte mult din punct de vedere industrial, Poiana Uzului se menține ca așezare tipică rurală cu un profil economic zootehnic și forestier. Aceste două ocupații principale, legate strîns de resurse naturale existente au generat un sat tipic de munte cu o structură răsfirată și cu un nivel mijlociu în ce privește venitul pe gospodării. În jurul satului (vatra) ce cuprindea cca. 80 ha. se aflau întinse suprafețe ocupate de pășuni și fînețe naturale care erau folosite integral de locuitorii acestei așezări.

Satul în totalitatea sa, se caracteriza printr-un înalt grad de conservare. Tipul de gospodărie, obiceiurile, îmbrăcămintea în special la cei mai bătrîni, păstrau elemente foarte vechi românești (fig. 1, 2, 3). Ba mai mult, pînă acum un deceniu rar se întîmpla ca cineva din localitate să părăsească satul. Abia în ultimul timp, industriile care se dezvoltă mult în special în depresiunea Dărmăneștilor atrage o parte din populația activă, tînăra, fapt ce a dus la scăderea populației acestei localități de la 645 locuitori în 1965, la 575 locuitori în 1966. În anul 1967, din populația activă a acestei așezări, 60% era ocupată în activități locale (sector agricol — zootehnic și forestier) și 40% în activități industriale din afara localității.

Piramida vîrstelor nivelului anului 1966, ne pune în fața unei așezări cu o populație îmbătrînită, (Fig. 4). Deci din acest punct de vedere așezarea avea perspectiva tuturor așezărilor rurale situate la distanțe aproximativ mari de regiuni industriale în plină dezvoltare, dar care se află sub influența directă a acestora.

Dacă în trecut așezarea avea o serie de avantaje în sensul că avea la dispoziție întinse pășuni și fânețe naturale, întinse păduri pe care le folosea într-o industrie locală, în ultimul deceniu s-a observat că aceste posibilități au fost tot mai puțin folosite. Populația activă tînă ră acceptă mai degrabă munca în industriile moderne de la Dărmănești, Comănești și chiar Gheorghiu-Dej, decît munca la pădure sau în sectorul zootehnic.

Folosința terenurilor la nivelul anului 1967 demonstrează prezența unor suprafețe minime de terenuri agricole în raport cu suprafețele ocupate de pădure și pășuni naturale (fig. 5). Cum pădurea se exploatează în ultimul timp prin metode tot mai moderne, iar prelucrarea lemnului se face la Comănești, disponibilul de forțe de muncă crește mereu. La aceasta se adaugă și faptul că șoseaua ce trece prin defileul Uzului nu este încă modernizată, nu este circulată prea mult și în consecință localitatea Poiana Uzului era foarte izolată.

Construirea barajului în aval de această localitate, a determinat o schimbare radicală a peisajului geografic.

Satul Poiana Uzului a dispărut de pe harta țării. Cele 231 de familii, au fost strămutate în satul Boiștea pe locul numit „Lanul Dumbrăviața”. Astfel, satul Boiștea s-a mărit cu aproximativ 200 case creindu-se un nou nucleu de concentrare. Inițial și Boiștea era un sat de tip răsărit. Cu timpul s-a dezvoltat, s-a unit cu localitatea Dărmănești, iar în prezent se prezintă ca o așezare mai mult compactă, cu mari posibilități de dotare edilitară, cu un centru civic deja format, cu posibilități multiple în ce privește utilizarea cît mai rațională a resurselor naturale existente. Barajul Poiana Uzului, vine să întregască peisajul industrial al comunei Dărmănești.

Acesta este situat la punctul numit Pivniceri, are o înălțime de 82 m și o lungime de 513. El este fixat în bara de gresie eocenă ce închide bazinetul Poiana Uzului.

În spatele acestui baraj se află acumularea Poiana Uzului cu o suprafață totală de 353 ha și cu un volum de 90 mil. m.c. apă.

În jurul lacului la cota coronamentului (514,7 m) s-a racordat un drum de acces, modernizat, care urcă în pădurea de protecție în jurul lacului și se continuă de la coada acestuia cu drumul de pe Valea Uzului pînă la Tușnad.

Scopul acestei mari lucrări hidrotehnice, a fost: crearea sistemului microregional de alimentare cu apă a zonei Moinești—Borzești. Prin stația de tratare și distribuire a apei de la Cărbăoia, apa din acumulare va fi transportată în centrele Comănești, Moinești, Dofleana, Tg. Ocna și orașul Gh. Gheorghiu-Dej.

Apa din această acumulare va avea un efect foarte pozitiv în regularizarea scurgerii superficiale în această parte a bazinului Trotuș și totodată va rezolva una din cele mai dificile probleme din zonă, problema apei potabile și industriale.

Creerea lacului va fi urmată în mod categoric de o înviorare a turismului în această parte a țării.

Lacul de acumulare Poiana Uzului, defileul Uzului, tabăra de pionieri ce se află la intrarea în defileu, respectiv la 10 km. de baraj, lacul Bălă-tău situat la cca. 3 km de satul Sălătruc, fostul castel al prințesei Știrbey, recunoscut pentru valoarea sa artistică, sînt obiective turistice de o rară frumusețe.

Dacă la aceasta adăugăm peisajul industrial din comuna Dărmănești, putem afirma cu certitudine că Valea Uzului este o importantă zonă turistică în devenire.

În concluzie construcția barajului de la Poiana Uzului, a adus importante modificări în peisajul geografic natural cît și în cel culturalizat.

POIANA UZULUI, UN VILLAGE DISPARIU DE LA CARTE DU DÉPARTEMENT DE BACĂU

Résumé

Le village de Poiana Uzului a existé sur le territoire du département de Bacău entre 1850 et 1969. Son apparition a été déterminée par l'existence de richesses naturelles très importantes (forêts, prairies et pâturages naturels) et du défilé de l'Uz qui facilite la communication avec la Transylvanie.

L'emplacement de ce village a été déterminé par des factures économiques. Par la création du système microrégional d'alimentation en eau de la zone de Moinești-Borzești à la place de l'ancien habitat de Poiana Uzului se trouve le lac de retenue Poiana Uzului.

BIBLIOGRAFIE

1. Dir. Centr. Statistică — Recensămintele populației din 1912, 1930, 1956 și 1966.
2. Dir. jud. Statistică — Date statistice privind comuna Dărmănești.
3. D.S.A.P.C. Bacău — Sistemizarea microregională zona Uz-Trotuș.
4. Drăgoi C. și Swizewski K. — 1967 — Contribuții geografico-economice asupra așezărilor rurale din bazinul Trotușului. Anal. Univ. „Al. I. Cuza” — 1967.
5. Lupu N. N. — 1932 — Cercetări geografice în bazinul Dărmănești'or de pe valea Trotușului. Bul. Soc. Române de geogr. Tom LI, 1932.
6. Mihăilescu V. — 1934 — O hartă a principalelor tipuri de așezări rurale din România. Bul. Soc. geogr. L, III, 1934.
7. Ortensia Racoviță — 1895 — Dicționar geografic al județului Bacău. Societ. geografică Română, Buc. 1895.
8. Șandru I. — 1962 — Contributions de géographie historique à la connaissance de l'évolution des établissements humains de la dépression Subcarpatique d'Onești. Analele șt. ale Univ. „Al. I. Cuza”, Iași, tom. VIII, anul 1962.
9. Șandru I. — 1968 — Cursul de geografie economică a României, cap. Geografia așezărilor. Univ. „Al. I. Cuza” Iași, 1968/69.
10. Șandru I. — 1967 — Contribuții de geografie aplicată privind așezările rurale din România. Rev. „Natura”, seria geografie-geologie nr. 2, 1967.
12. Văcărașu Iulia — 1968 — Contribuții la studiul economico-geografic al așezărilor din depresiunea Dărmănești. Lucrare comunicată la sesiunea Institutului Pedagogic de 3 ani Bacău, 1968.

UTILIZAREA TERITORIULUI ȘI CĂILE DE COMUNICATIE DIN SECTORUL LACULUI DE ACUMULARE „POIAN UZULUI”

Intersectia de fapt Iura Kirindasii

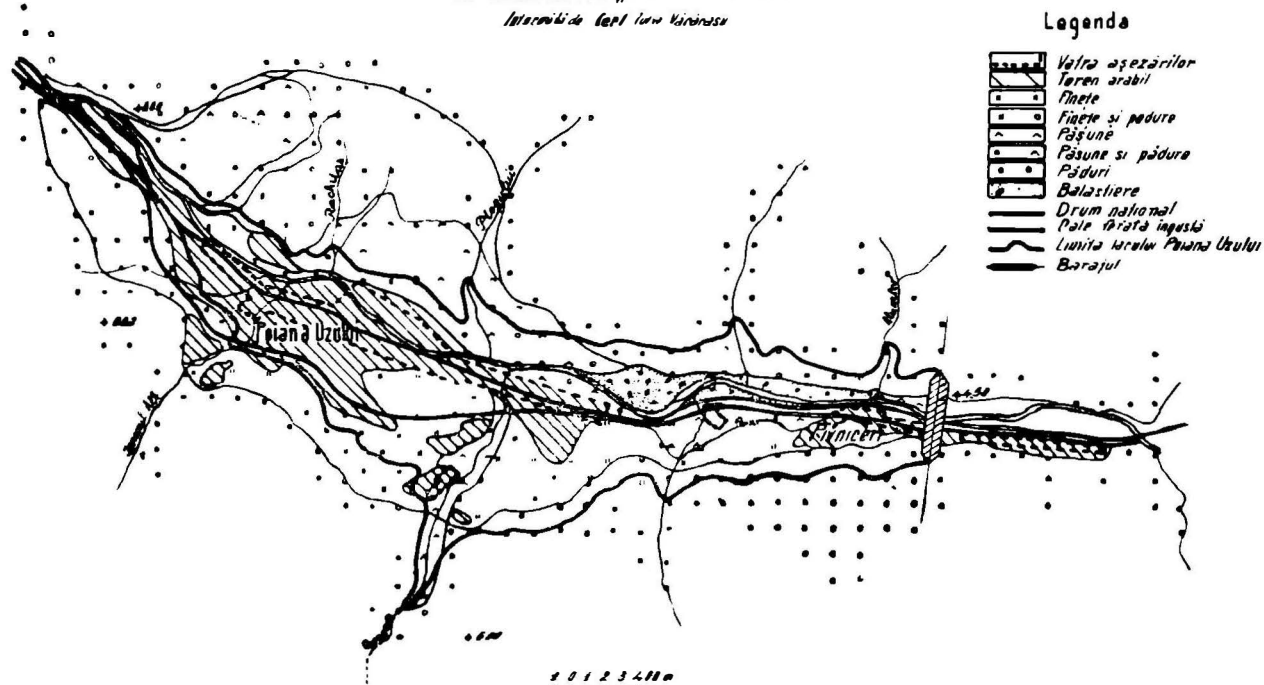

Fig. 5.

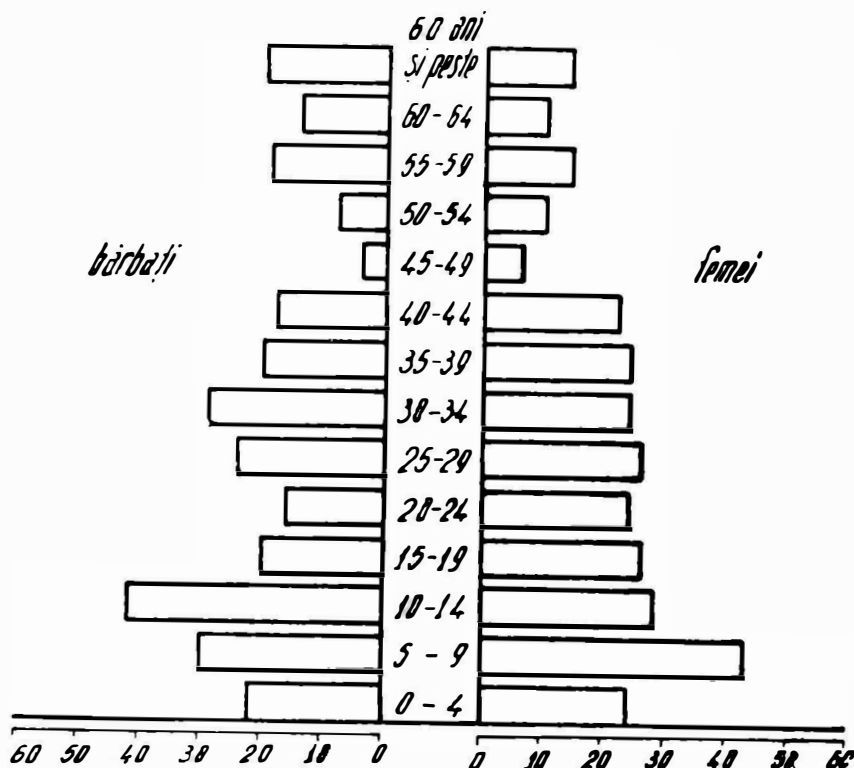
Fig. 1 — Poiana Uzului. Tip de casă românească

Fig. 2 — Poiana Uzului. Poartă țărănească românească

Fig. 3 — Poiana Uzului. Biserica satului

Populația pe vîrstă și sex la recensămintul din
anul 1956 în satul Poiana Uzului

Fig. 4

Interpretat de I. Vasilescu